

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 2020

895/2020

Laki

jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroista tunnustamista Euroopan unionissa koskevan asetuksen soveltamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa annetaan jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2018/1805, jäljempänä *asetus*, täydentävät säännökset.

2 §

Keskusviranomainen

Oikeusministeriö toimii asetuksen 24 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna keskusviranomaisena. Oikeusministeriön tehtävänä on avustaa toimivaltaisia viranomaisia jäädyttämispäätöksen tai menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen toimittamiseen liittyvässä yhteydenpidossa.

3 §

Kielet ja käännökset

Asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu jäädyttämistodistus ja 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu menetetyksi tuomitsemista koskeva todistus on käännettävä jollekin täytäntöönpanovaltion viralliselle kielelle tai muulle sen hyväksymälle kielelle. Päätöksen antava viranomainen huolehtii todistuksen kääntämisestä, jollei muuta sovita.

Asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu jäädyttämistodistus ja 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu menetetyksi tuomitsemista koskeva todistus on toimitettava Suomeen joko suomen, ruotsin tai englannin kielellä taikka siihen on liitettävä käännös jollekin näistä kielistä. Toimivaltainen syyttäjä voi hyväksyä myös muulla kuin suomen, ruotsin tai englannin kielellä toimitetun jäädyttämistodistuksen, jos hyväksymiselle ei muutoin ole estettä. Oikeusrekisterikeskus voi hyväksyä myös muulla kuin suomen, ruotsin tai englannin kielellä toimitetun menetetyksi tuomitsemista koskevan todistuksen, jos hyväksymiselle

HE 102/2020
LaVM 7/2020
EV 123/2020

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2018/1805 (32018R1805); EUVL L 303, 28.11.2018, s. 1

ei muutoin ole estettä. Toimivaltainen viranomainen huolehtii tarvittaessa todistuksen kääntämisestä suomen tai ruotsin kielelle.

2 luku

Jäädyttämispäätöksen täytäntöönpano ja antaminen

4 §

Suomessa annettava jäädyttämispäätös

Suomen ollessa jäädyttämispäätöksen antava valtio asetuksen 2 artiklan 1 kohdassa määritellyllä jäädyttämispäätöksellä tarkoitetaan pakkokeinolain (806/2011) 6 luvussa tarkoitettua tuomioistuimen määräämää vakuustakavarikkoa, syyttäjän määräämää väliaikaista vakuustakavarikkoa tai 7 luvussa tarkoitettua tuomioistuimen tai syyttäjän määräämää takavarikkoa asetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuissa asioissa.

5 §

Toimivaltaiset viranomaiset

Asetuksen 2 artiklan 8 kohdan a alakohdassa tarkoitettu päätöksen antava viranomainen on Suomessa jäädyttämispäätöksen tehnyt syyttäjä tai tuomioistuin. Tuomioistuin tekee päätöksen jäädyttämispäätöksen lähettämisestä toiseen jäsenvaltioon sen syyttäjän pyynnöstä, joka on toimivaltainen ajamaan syytettä kysymyksessä olevassa rikosasiassa.

Asetuksen 2 artiklan 9 kohdassa tarkoitettu täytäntöönpanoviranomainen on Suomessa syyttäjä.

6 §

Jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanosta päättäminen

Toimivaltainen syyttäjä tekee asetuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti jäädyttämispäätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan päätöksen. Päätöksessä syyttäjän tulee määrätä jäädyttämispäätös pantavaksi täytäntöön vakuustakavarikosta tai takavarikosta säädettyssä järjestyksessä, jollei syyttäjä asetuksen 8 artiklan mukaisesti päättä olla tunnustamatta ja panematta täytäntöön jäädyttämispäätöstä tai 10 artiklan mukaisesti päättä lykätä sen täytäntöönpanoa. Jäädyttämispäätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva päätös voidaan tehdä myös menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon turvaamiseksi.

7 §

Jäädyttämispäätöksen täytäntöönpano ja tiedoksianto

Toimivaltaisen syyttäjän on viipymättä toimitettava 6 §:ssä tarkoitettu päätöksensä ulosottoviranomaiselle jäädyttämispäätöksen panemiseksi täytäntöön vakuustakavarikosta säädettyssä järjestyksessä noudattaen soveltuvin osin ulosottokaaren (705/2007) 8 luvun säännöksiä tai esitutkintaviranomaiselle jäädyttämispäätöksen panemiseksi täytäntöön takavarikosta säädettyssä järjestyksessä noudattaen soveltuvin osin pakkokeinolain 7 luvun säännöksiä. Täytäntöönpanon yhteydessä voidaan käyttää kotietsintää ja paikanetsintää. Kotietsintään ja paikanetsintään sovelletaan, mitä niistä pakkokeinolaissa säädetään.

Edellä 6 §:ssä tarkoitettu päätös annetaan tiedoksi asetuksen 32 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti samalla kuin suoritetaan ulosottokaareissa tai pakkokeinolaissa tarkoitettu tiedoksianto.

8 §

Vastaanotetusta jäädyttämispäätöksestä ilmoittaminen

Toimivaltaisen syyttäjän on ennen jäädyttämispäätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan päätöksen tekemistä ilmoitettava vastaanottamastaan jäädyttämispäätöksestä keskusrikospoliisille, Tullille ja Rajavartiolaitokselle, joiden on ilman aiheutonta viivytystä ilmoitettava syyttäjälle tiedossaan olevasta perusteesta täytäntöönpanosta kieltäytymiseksi tai täytäntöönpanon lykkäämiseksi. Lisäksi toimivaltaisen syyttäjän on ilmoitettava Oikeusrekisterikeskukselle täytäntöönpannusta jäädyttämispäätöksestä.

9 §

Salassapito, vaitiolovelvollisuus sekä tietojen käyttöä koskevat rajoitukset

Toisen Euroopan unionin jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen Suomeen toimittamaan jäädyttämispäätökseen ja sen täytäntöönpanoon Suomessa sovelletaan, mitä Suomessa vastaavassa asiassa säädetään salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta ja tiedonsaantioikeudesta.

Suomen toimivaltaisen viranomaisen antaman jäädyttämispäätöksen perusteella Suomeen toimitettuihin asiakirjoihin ja tietoihin Suomessa sovelletaan, mitä Suomessa vastaavassa asiassa säädetään salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta ja tiedonsaantioikeudesta.

Sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, on noudatettava niitä ehtoja ja menettelyjä, jotka toisen Euroopan unionin jäsenvaltion viranomainen on asettanut salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta tai tietojen käytön rajoituksista.

10 §

Valittaminen jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanosta

Se, jota asia koskee, saa hakea muutosta toimivaltaisen syyttäjän tämän lain ja asetuksen mukaisesti tekemän toisen jäsenvaltion jäädyttämispäätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevaan päätökseen valittamalla Helsingin kärjäoikeuteen. Kärjäoikeuden on viivytyksettä otettava asia käsiteltäväksi. Asian käsittelyssä noudatetaan muuten soveltuvin osin, mitä pakkokeinolain 3 luvun 1 §:n 2 momentissa ja 7 luvun 15 §:ssä säädetään.

Kun jäädyttämispäätös pannaan täytäntöön vakuustakavarikosta säädettyssä järjestyksessä, ulosottomiehen täytäntöönpanotoimista saa valittaa Helsingin kärjäoikeuteen siinä järjestyksessä kuin ulosottokaassa säädetään.

Kärjäoikeuden 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista päätöksistä saa valittaa hovioikeuteen noudattaen, mitä oikeudenkäymiskaassa säädetään.

Tässä pykälässä tarkoitettu muutoksenhaku ei estä jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanoa, ellei asiaa käsittelevä tuomioistuin toisin määrää.

11 §

Aineellisten perusteiden tutkiminen

Suomessa ei voida tutkia toisen jäsenvaltion oikeusviranomaisen tekemän jäädyttämispäätöksen aineellisia perusteita.

12 §

Jäädyttämispäätöksen lähettämistä koskeva ilmoitus

Toimivaltaisen syyttäjän on ilmoitettava Oikeusrekisterikeskukselle toiseen jäsenvaltioon lähettämästään jäädyttämispäätöksestä, kun jäädyttämispäätöksen vastaanottanut toi-

sen jäsenvaltion täytäntöönpanoviranomainen on asetuksen 7 artiklan 2 kohdan mukaisesti ilmoittanut jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanosta.

3 luku

Menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpano ja antaminen

13 §

Toimivaltainen viranomainen

Asetuksen 2 artiklan 8 kohdan b alakohdassa tarkoitettu päätöksen antava viranomainen ja artiklan 9 kohdassa tarkoitettu täytäntöönpanoviranomainen on menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen osalta Suomessa Oikeusrekisterikeskus.

14 §

Menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanosta päättäminen

Oikeusrekisterikeskus tekee asetuksen 18 artiklan 1 kohdan mukaisesti menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan päätöksen, jollei se asetuksen 19 artiklan mukaisesti päättä olla tunnustamatta ja panematta täytäntöön menetetyksi tuomitsemista koskevaa päätöstä tai 21 artiklan mukaisesti päättä lykätä sen täytäntöönpanoa.

15 §

Menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpano ja tiedoksianto

Menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös pannaan täytäntöön sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) mukaisessa järjestyksessä. Menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen sijasta ei voida määrätä asetuksen 23 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja vaihtoehtoisia toimenpiteitä.

Edellä 14 §:ssä tarkoitettu päätös annetaan tiedoksi asetuksen 32 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti samalla kuin suoritetaan tiedoksianto menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanoa koskevassa menettelyssä.

16 §

Vastaanotetusta menetetyksi tuomitsemista koskevasta päätöksestä ilmoittaminen

Oikeusrekisterikeskuksen on välittömästi ilmoitettava vastaanottamastaan menetetyksi tuomitsemista koskevasta päätöksestä 5 §:n 2 momentissa tarkoitettulle toimivaltaiselle syyttäjälle, jos Oikeusrekisterikeskukselle ei ole 8 §:n mukaisesti ilmoitettu päätöstä koskevasta täytäntöönpannusta jäädyttämispäätöksestä.

17 §

Vakuustakavarikosta päättäminen omasta aloitteesta menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon turvaamiseksi

Edellä 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu toimivaltainen syyttäjä voi omasta aloitteestaan tehdä tuomioistuimelle vaatimuksen omaisuuden panemisesta vakuustakavarikkoon menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon turvaamiseksi edellyttäen, että Oikeusrekisterikeskus voisi tehdä 14 §:n mukaisen menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan päätöksen.

Vakuustakavarikosta 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa päättää Helsingin käräjäoikeus tai se käräjäoikeus, jossa asian käsittely muuten voi tarkoituksenmukaisesti tapahtua. Kun tuomioistuimien päättyä panna omaisuutta vakuustakavarikkoon, sen on samalla asetettava määräaika, jonka vakuustakavarikko on voimassa. Tuomioistuimien voi toimivaltaisen syyttäjän viimeistään viikkoa ennen määräajan päättymistä tekemästä pyynnöstä pidentää tätä aikaa. Tuomioistuimen on otettava määräajan pidentämistä koskeva asia käsiteltäväksi viipymättä ja ratkaistava se määräajan kuluessa.

Vakuustakavarikosta on muuten soveltuvin osin voimassa, mitä pakkokeinolaissa säädetään.

18 §

Takavarikosta päättäminen omasta aloitteesta menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon turvaamiseksi

Edellä 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu toimivaltainen syyttäjä voi omasta aloitteestaan takavarikoida esineen, omaisuuden tai asiakirjan menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanon turvaamiseksi edellyttäen, että Oikeusrekisterikeskus voisi tehdä 14 §:n mukaisen menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan päätöksen.

Takavarikosta on muuten soveltuvin voimassa, mitä pakkokeinolaissa säädetään.

19 §

Valittaminen menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanosta

Se, jota asia koskee, saa hakea muutosta Oikeusrekisterikeskuksen tämän lain ja asetuksen mukaisesti tekemän toisen jäsenvaltion menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevaan päätökseen valittamalla Pirkanmaan käräjäoikeuteen.

Käräjäoikeus on päätösvaltainen, kun siinä on yksin puheenjohtaja.

20 §

Valituksen tekeminen

Valitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa siitä, kun päätöksen kohteena oleva henkilö on hänen läsnä ollessaan toimitetussa ulosmittauksessa taikka muulla tavoin todisteellisesti saanut tiedon Oikeusrekisterikeskuksen päätöksestä. Päätöksen kohteena olevan henkilön katsotaan saaneen tiedon rahamäärään kohdistuvaa menettämisseurauksista koskevasta päätöksestä silloin, kun seuraamuksen suorittaminen on Oikeusrekisterikeskuksen lähettämän maksukehotuksen johdosta vapaaehtoisesti aloitettu.

Valittajan on valituksessaan ilmoitettava vaatimuksensa ja niiden perusteet sekä vaatii-ko valittaja asian suullista käsittelyä. Valittajan on valituksessaan ilmoitettava myös oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettut tiedot. Valituskirjelmä toimitetaan Oikeusrekisterikeskukselle.

Oikeusrekisterikeskuksen on viipymättä toimitettava valituskirjelmä käräjäoikeuden kansliaan sekä liitettävä siihen jäljennökset kertyneestä asiakirja-aineistosta ja oma lausumansa. Asiakirjoja käräjäoikeudelle toimitettaessa on ilmoitettava, milloin valituskirjelmä on saapunut.

Valitus tulee vireille käräjäoikeudessa silloin, kun 3 momentissa tarkoitettut asiakirjat saapuvat sen kansliaan. Käräjäoikeuden on viivytyksettä annettava valittajalle ja Oikeusrekisterikeskukselle tieto mahdollisen istunnon ajasta ja paikasta sekä valittajan poissaolon seurauksista.

Jos valittaja on toimittanut valituskirjelmän määräajassa suoraan toimivaltaiseen käräjäoikeuteen, hän ei menetä puhevaltaansa.

21 §

Asian käsittely tuomioistuimessa

Asian käsittelystä on soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa säädetään.

Tuomioistuin ei valitusta käsitellessään saa tutkia, onko menettämisseuraamuksen tuomitsemiselle ollut edellytyksiä toisessa jäsenvaltiossa.

Asia on käsiteltävä istunnossa, jos käräjäoikeus asian tai sen osan selvittämiseksi pitää asian istuntokäsittelyä tarpeellisenä taikka jos valittaja sitä vaatii, eikä käräjäoikeus pidä sitä ilmeisen tarpeettomana.

Käräjäoikeuden on huolehdittava siitä, että asia tulee perusteellisesti käsiteltyksi.

Oikeusrekisterikeskusta edustavan virkamiehen on oltava läsnä käräjäoikeuden istunnossa valitusta käsiteltäessä. Valituksen tekijällä on oikeus olla läsnä käräjäoikeuden istunnossa. Asia voidaan tutkia ja ratkaista valituksen tekijän poissaolosta huolimatta, jollei käräjäoikeus pidä hänen henkilökohtaista kuulemistaan tarpeellisenä ja jos hänet on sel-laisella uhalla kutsuttu käräjäoikeuteen.

22 §

Muutoksenhaku käräjäoikeuden päätökseen

Muutosta käräjäoikeuden ratkaisuun haetaan hovioikeudelta valittamalla siten kuin oikeudenkäymiskaareissa säädetään.

Asian käsittelystä hovioikeudessa ja muutoksenhausta korkeimpaan oikeuteen on soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 26 ja 30 luvussa säädetään. Hovioikeuden on valitusasiaa käsiteltäessä varattava Oikeusrekisterikeskukselle tilaisuus tulla kuulluksi valituksen johdosta ja tarvittaessa esittää selvitystä.

23 §

Valituksen vaikutus täytäntöönpanoon

Valitus ei estä täytäntöönpanoa, ellei tuomioistuin toisin määrää. Omaisuutta ei kuitenkaan saa myydä eikä varoja tilittää ennen kuin toisen jäsenvaltion tuomioistuimen päätök-sen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva päätös on lainvoimainen.

24 §

Ilmoitusvelvollisuus

Tuomioistuimen on ilmoitettava päätöksestään Oikeusrekisterikeskukselle.

25 §

Täytäntöönpanon kohdistamista koskeva päätös

Asetuksen 18 artiklan 3 kohdan mukaisen päätöksen täytäntöönpanon kohdistamisesta tekee ulosottoviranomainen.

26 §

Vaihtoehtoiset seuraamukset

Suomessa tuomittua menettämisseuraamusta ei saa toisessa jäsenvaltiossa muuntaa vaihtoehtoiseksi seuraamukseksi.

27 §

Päätös omaisuuden palauttamisesta loukatulle tai loukatulle suoritettavasta korvauksesta

Kun Suomessa annetaan asetuksen 30 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu päätös, sen estämättä, mitä rikoslain (39/1889) 10 luvun 2 §:n 6 momentissa säädetään, tuomioistuimen on loukatun pyynnöstä ratkaistava menettämiskaava. Jos menettämisseuraamus tuomitaan, tuomioistuimen on loukatun pyynnöstä ratkaistava myös vahingonkorvausta taikka edunpalautusta koskeva vaatimus.

Vaatimuksen hyväksyessään tuomioistuimen tulee samalla määrätä, että menettämisseuraamus pannaan täytäntöön siltä osin kuin omaisuutta ei ole asetuksen 30 artiklan 2 kohdan mukaisesti tai muuten palautettu loukatulle taikka että menettämisseuraamus raukeaa siltä osin kuin asetuksen 30 artiklan 3 tai 4 kohdan mukaisesti menettämisseuraamuksen täytäntöönpanon johdosta saatua rahaa vastaava rahamäärä on siirretty loukatulle tai siltä osin kuin vahingonkorvaus on muuten suoritettu.

28 §

Päätöksestä ilmoittaminen täytäntöönpanojäsenvaltioon

Oikeusrekisterikeskus ilmoittaa loukatun Oikeusrekisterikeskukselle osoittaman kirjallisen pyynnön perusteella 27 §:ssä tarkoitettua vaatimuksen hyväksyvistä, vahingonkorvausta tai edunpalautusta koskevasta lainvoimaisesta tuomiosta asetuksen 30 artiklan 1 kohdan mukaisesti toisen jäsenvaltion täytäntöönpanoviranomaiselle.

Jos loukatun vahingonkorvausta tai edunpalautusta koskeva vaatimus on vireillä erillisessä riita-asioiden oikeudenkäynnissä, Oikeusrekisterikeskus ilmoittaa loukatun Oikeusrekisterikeskukselle osoittaman kirjallisen pyynnön perusteella vireillä olevasta menettelystä asetuksen 30 artiklan 5 kohdan mukaisesti toisen jäsenvaltion täytäntöönpanoviranomaiselle. Jos vaatimus hyväksytään, Oikeusrekisterikeskus ilmoittaa loukatun Oikeusrekisterikeskukselle osoittaman kirjallisen pyynnön perusteella asiassa annetusta lainvoimaisesta tuomiosta toisen jäsenvaltion täytäntöönpanoviranomaiselle edellyttäen, että tuomittu vahingonkorvaus tai edunpalautus vastaa tuomittua menettämisseuraamusta ja perustuu samaan tekoon.

29 §

Rahamäärän siirtäminen loukatulle

Asetuksen 30 artiklan 4 kohdan nojalla Suomeen toimitettu rahamäärä siirretään loukatulle noudattaen soveltuvin osin, mitä rikoslain 10 luvun 11 §:n 2 momentissa säädetään.

895/2020

4 luku

Erinäiset säännökset

30 §

Korvaukset

Oikeusministeriö päättää asetuksen 34 artiklassa tarkoitetun korvauksen maksamisesta toiselle jäsenvaltiolle tai sen vaatimisesta toiselta jäsenvaltiolta.

31 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 19 päivänä joulukuuta 2020.

Ennen tämän lain voimaantuloa toimitettuihin jäädyttämistodistuksiin ja menetetyksi tuomitsemista koskeviin todistuksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 27 päivänä marraskuuta 2020

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson